

GOVOR
PREDSEDNIKA VLADE RS JANEZA JANŠE
NA ZNANSTVENEM SIMPOZIJU OB 80. OBLETNICI ROJSTVA DR. JOŽETA PUČNIKA
Ljubljana, 9. marec 2012

Spoštovani gospod predsednik Akademije,
spoštovani sodobniki in sorodniki dr. Jožeta Pučnika, gospe in gospodje!

V veliko čast mi je, da lahko spregovorim na tem simpoziju. V začetku pa naj izrazim obžalovanje, da glede na to, da obhajamo šele 80. obletnico rojstva dr. Jožeta Pučnika, da ga danes ni med nami. Veliko njegovih sodobnikov je še živih in mislim, da bi bil tudi Jože lahko še vedno tukaj med nami, če bi mu bilo življenje bolj naklonjeno. To, kar se je dogajalo z njim, kar se mu je dogajalo, je zahtevalo svojo ceno in on jo je plačal tudi s svojo prezgodnjo smrtjo, s čimer je pustil za sabo tudi veliko praznino. Tisti, ki smo zadnja leta delali z njim, smo to praznino še posebej čutili. Mislim pa, da se tega manjka vse bolj zaveda tudi širši del slovenske družbe. Glede na to, da vas je na programu veliko, ki boste spregovorili o različnih vidikih zapuščine in dela dr. Jožeta Pučnika, mi dovolite v tem uvodu samo nekaj stavkov.

Spomnim se časa, ko je dr. Pučnik za trajno prišel nazaj iz izgnanstva iz Nemčije in ko je ta njegov prihod na nek način predstavljal velikansko okrepitev politične normalnosti v takratni Sloveniji, morda tudi širše, v takratni Jugoslaviji. Ko je prišel sem in pričal javno nastopati z govorjeno in pisano besedo, je bilo to nekaj, kar se je razumelo. Spomnim se ljudi, ki so poslušali njegove nastope na zborovanju na Štajerskem, še prej, preden je padla odločitev, da bodo v Sloveniji svobodne volitve, ko so se spogledovali med sabo in dejali »tega pa razumemo.« Govoril je v nekem jasnem jeziku, kjer ni bilo tiste samoupravne latovščine, ki smo jo do takrat vsi, ki smo živeli v Sloveniji, tako ali drugače pridelali in se pravzaprav niti nismo znali nekomplirano izražati, po tistem izobraževanju takrat. Ljudje so na nek poseben način začeli prihod dr. Jožeta Pučnika in njegovo govorico dojemati kot neke simbole ali obete normalnosti. In tako je tudi bilo.

Ko gre za njegovo politično vlogo, mislim, da jo lahko primerjamo z enim od ustanoviteljem ali očetov Evropske unije Jeanom Monnetom, ki je znan po svojem stavku, ko je dejal, »da se nič v družbi ne zgodi brez ljudi, nič pa tudi ne traja brez institucij.« Dr. Jože Pučnik je bil tisti slovenski politik, oziroma intelektualac, ki je vstopil v politiko, ki se je zavedal, da je govorjenje premalo, da je potrebna tudi akcija, da se je treba organizirati. Zato je kljub temu, da je do konca ostal v svoji duši lik skeptičnega slovenskega intelektualca, ki dvomi o praktično vsem in da v političnem delu v smislu organizacije in graditve strankine organizacije za politiko ni užival, je pa vedel, da je to potrebno, se je tega lotil z veliko zagretostjo in z vsem srcem. Zaradi tega je tudi njegova kandidatura za predsednika Demosa, te ključne politične tvorbe novejšje slovenske zgodovine, bila na nek način sama po sebi umevna.

Veliko razhajanj pri različnih odločitvah ob takrat nastajajoči krhki porcelanasti alternativni oziroma opozicijski tvorbi je bilo, a ko je šlo za mesto predsednika Demosa, ni bilo nobenih dvomov. In ta odločitev je pripeljala potem do nadaljnjih odločitev, ki so bile usodnega pomena

za nastajanje slovenske države, za demokratizacijo in v veliki meri za vse tisto, kar lahko danes v tej naši skupnosti štejejo za normalno. Dr. Jože Pučnik je bil ustvarjalec te normalnosti že v časih, ko je bilo to prepovedano. Že v časih, ko so bili ti poizkusi vnaprej obsojeni na neuspeh, v časih, ko je za to plačal z dvema letoma samice in petimi leti zapora in v časih, ko je moral zaradi tega tudi po prestani kazni v izgnanstvo in v časih, ko mu ljubljanska univerza, kjer je diplomiral, ni hotela izdati diplome in je moral šolanje še enkrat zaključiti v Nemčiji.

Morda velja ta stavek dvakrat podčrtati danes, ko se cela država ukvarja z nekim domnevnim spričevalom neke srednje šole in je to velikanski problem, medtem, ko se te iste institucije tudi po smrti dr. Jožetu Pučniku niso bile sposobne opravičiti za to, da so mu odvzele diplomu, da so mu jo zatajile in da je moral v tujini pridobiti univerzitetno izobrazbo. Na to je pomembno spomniti, ker ni edini primer. Poznam posameznike, ki so danes uspešni Slovenci in ki jih je doletela ista usoda. O tem pa se ne sme govoriti oziroma je to stvar daljne preteklosti. Mislim, da je o tem treba reči tudi stavek, ker je bil dr. Jože Pučnik tisti slovenski politik, ki je izrazilo nasprotoval uporabi dvojnih meril, čeprav jih je bil stalno deležen.

Prvi dan, ko je prišel nazaj v državo, so ga razglasili za revanšista. Za revanšista so razglasili Jožeta Pučnika, ki ni nikoli v življenju nikomur storil nič slabega, ki je preždel v samici in zaporih dolga leta, ki so mu zatajili diplomu, ga pognali v pregnanstvo in ki je prišel nazaj za to, da bi vsem pomagal. In je to tudi naredil. Ampak stalno se je bralo o njem kot o revanšistu. Tisti pa, ki so ga pahnili v nesrečo, ki so mu storili veliko hudega in žalega, pa so bili povzdigovani v domala nacionalno moralno avtoriteto. Če v teh zadnjih dneh pogledate po spletnih straneh, kjer pišejo o dr. Jožetu Pučniku, se vidijo posegi, ki ga še po smrti ne pustijo pri miru.

Vse to, o čemer sem govoril, samo dokazuje njegovo veličino, dokazujejo poti in rezultati, ki jih je pustil za sabo in dokazuje, da bodo prihodnje generacije vsakič znova to globino odkrivale. Ta semena, ki so bila posejana s tem, kar je storil še pred izgnanstvom in potem, ko je prišel nazaj, so bila posejana globoko in so skalila. Slovenci imamo od teh sadov zelo veliko in vsaka okrogla obletnica njegovega rojstva bo tudi za prihodnje rodove priložnost, da se tega spominja z veliko hvaležnostjo. Hvala vsem, ki boste to storili danes.